

Een uitgestorven dier beschrijven

Taalhandeling:	Beschrijven
Schrijftaak:	Beschrijven van een uitgestorven dier
Lesdoel:	Leerlingen kennen de strategie voor beschrijven (BEVERS)
Nieuwsbegrip onderwerp:	Dieren met uitsterven bedreigd

Beschrijven	ervaarles
	instructieles
	oefenles

De Nieuwsbegrip schrijflessen werken met één handleiding voor A en B. Aanwijzingen voor verschillen tussen A en B en voor werken met zwakke en sterke leerlingen vindt u in de handleiding en op blz. 7.

Overzicht van de twee lessen

Les 1

- Nieuwsbegrip onderwerp *Wilde dieren* ophalen.
- Schrijfo opdracht bespreken: memory van uitgestorven dieren maken. De memoryparen bestaan uit een plaatje en een beschrijving.
- Kennis ophalen uit de schrijfles 1437 (slangen beschrijven)
- Modellen
- Strategie bespreken
- Leerlingen maken schema
- Leerlingen schrijven tekst

Les 2

- Leerlingen proberen met gegeven beschrijvingen het beschreven dier te vinden.
- Leerlingen testen hun eigen beschrijving in een groepje.
- Definitieve tekst schrijven.
- Terugkijken op de lessen
- Memory spelen (kan ook later)

Voorbereiding

- Lees vooraf beide lessen door.
- Verdeel de nummers van de dieren (blz. 8 en 9) over de leerlingen.
- Let op: in les 2, opdracht 9 zet u leerlingen met eenzelfde dierserie bij elkaar in het groepje.
- Kopieer de vellen met afbeeldingen en knip ze: uitknippen per serie.

Handleiding Les 1

Materiaal

- Voor de leerlingen: opdrachtblad.
- Bladzjes om de teksten op te schrijven.

Vooraf

- Print de pagina's met afbeeldingen van dieren (blz. 8 en 9) in kleur. Er zijn vijf series en elke leerling heeft één serie nodig. Voor elke vijf leerlingen dus eenmaal printen.
- Zorg ervoor dat u de aantekeningen op het digibord (opdracht 3) op kunt slaan voor les 2.

OPDRACHT 1 **Waarover gaan we schrijven?**

Haal het Nieuwsbegriponderwerp op en bespreek in dat verband dieren die al lang uitgestorven zijn.

OPDRACHT 2 **Waarom ga je schrijven? Om een memoryspel te maken.**

1. Vertel de leerlingen dat ze een memory gaan maken met uitgestorven dieren. Daarvoor maken ze beschrijvingen van uitgestorven dieren. Dat memoryspel gaan ze samen spelen.
2. Haal op wat de leerlingen nog van de vorige beschrijfiles weten (de slangen in week 37). Hoe maakte je een goede beschrijving? (Vooral beschrijven wat de slang anders maakt dan andere slangen.)

OPDRACHT 3 **Wat voor tekst schrijf je en voor wie? Een beschrijving van een uitgestorven dier voor je klasgenoten.**

1. Bespreek hoe het memoryspel eruit gaat zien. Meestal heeft een memoryspel paren van dezelfde afbeeldingen, maar nu worden het paren van een afbeelding van een dier en een beschrijving van dat dier.
2. Vertel de leerlingen dat u gaat voordoen hoe je een dier beschrijft. Goed opletten!

Hardopdenkttekst

De tekst hieronder is een voorbeeld van hoe u de BEVERS-strategie kunt modelen. Gebruik de tekst niet letterlijk, maar geef er uw eigen invulling aan! *Cursief* is spreektekst, overige tekst is aanwijzingen.

Plaats de afbeeldingen (<http://www.pinterest.com/nieuwsbegrip/nb-schrijven-vier-dinosaurussen/>) op het digibord en zeg welk dier u gaat beschrijven.

Ik heb hier vier dinosaurussen. Welke ga ik beschrijven? Ja, ik neem de Velociraptor.

Wat kan ik van deze dinosaurussen allemaal opschrijven? Ik ga de Velociraptor eerst maar eens goed bekijken. Daar begin ik mee, eerst goed BEKIJKEN.

Schrijf op het bord: **Bekijken**

Wat zie ik aan deze Velociraptor? Hij heeft klauwen, een dikke staart, kijkt gevaarlijk... ik kan nog meer opnoemen, maar wat is nu belangrijke, wat is nu echt bijzonder? Hoe kan ik dat te weten komen? Ik kan dat vooral goed te weten komen door deze Velociraptor te vergelijken met een andere dinosaurus. Dat ga ik doen ja. Ik VERGELIJK de Velociraptor met andere dinosaurussen.

Schrijf op het bord: **Vergelijken**

Ik zie bijvoorbeeld dat deze Velociraptor ... maar dat de andere dinosaurus Dus nu ik de twee dinosaurussen vergelijk, weet ik dat mijn dinosaurus ... Dus dat is bijzonder aan de Velociraptor, dat moet zeker in mijn beschrijving staan. Zie ik nog meer als ik de dinosaurussen vergelijk? Waar kan ik ze eigenlijk allemaal op vergelijken? Ik kan ze vergelijken op hun kleur, op hun staart, op hoe de lichaamsdelen eruit zien, hun poten en hun kop en zo... Misschien kan ik daar een schema van maken. Ja, dat is een heel goed idee: een SCHEMA maken.

Schrijf op het bord: **Schema maken**

In het schema schrijf ik op waar ik de dinosaurussen allemaal op kan vergelijken. Zet het schema op het bord.

Styracosaurus	categorie		Styracosaurus	categorie
	Kleur			Kleur
	Staart			Staart
	Kop			Kop
				Lijf
				Poten

Niveau A: drie categorieën

Niveau B: vijf categorieën

Nu kan ik het schema invullen: de kleur is groen, de staart is dik, hij heeft hele kleine voorpoten... enz.

Vul de eerste kolom in. Niet te uitgebreid, zodat leerlingen niet alles gaan overnemen.

Nu weet ik wat ik in mijn tekst kan schrijven. Ik begin met: De Velociraptor is groen en hij... eh in welke volgorde zal ik het opschrijven? Wat zal ik eerst noemen en wat daarna? Dat kan ik ook in mijn schema invullen!

Teken er een kolom bij en plaats de nummers.

Deze dino heeft een bek met heel veel kleine tanden. Dat vind ik zo opvallend, dat noem ik als eerste. Daarna noem ik de kleur en daarna...

Styracosaurus	categorie	volgorde
	Kleur	2
	Staart	3
	Kop	1

*Ja, nu heb ik een mooi schema. Daarmee kan ik mijn beschrijving gaan maken.
Hoe heb ik het gedaan?*

Wijs op de stappen die u op het bord geschreven hebt.

Mijn eerste stap was Bekijken, de tweede stap was Vergelijken en de derde stap was een Schema maken.

Laat zien: als u de eerste letters neemt van de woorden: Be-Ver-S, ontstaat het woord Bevers. Zo kunt u makkelijk onthouden hoe je een beschrijving maakt!

N.B. Laat het schema op het bord staan of zorg dat u het bij opdracht 6 weer kunt oproepen.

OPDRACHT 4 Een plaatje van een dier goed bekijken

Deel de afbeeldingen uit. Elke leerling krijgt een serie afbeeldingen.

- Vertel de leerlingen welk nummer ze gaan beschrijven.
- Laat hen de opdracht maken.

Zwakke leerlingen: Leerlingen die niet tot schrijven komen, laat u eerst mondeling hun dier beschrijven; eventueel aan de instructietafel.

OPDRACHT 5 Vergelijken met andere dieren

1. Leerlingen schrijven categorieën op waarop ze hun dier met de andere dieren in hun serie kunnen vergelijken.
2. En ze vergelijken hun dier met dat van hun buurvrouw/man om nog op extra ideeën te komen.

OPDRACHT 6 Een schema maken

De leerlingen nemen het schema van het bord over in hun schrift (zonder de ingevulde categorieën!) en vullen het in.

Sterke leerlingen kunt u zelf een schema laten maken zonder voorbeeld van het bord.

OPDRACHT 7 Schrijven

De leerlingen maken een beschrijving van hun uitgestorven dier.

Terugkijken

In de volgende les gaan we verder met leren hoe je een goede beschrijving maakt.

Afronding

Maak afspraken over het eventueel printen en bewaren van de teksten.

Handleiding Les 2

Materiaal

- Voor de leerlingen: opdrachtblad.

OPDRACHT 8 Het memoryspel testen 1

- Zet de afbeeldingen van de drie dinosaurissen (blz. 10) met de korte beschrijvingen op het digibord¹.
- Laat twee leerlingen tekst 2 of 3 lezen en laat hen hardop denken welk van de drie dieren beschreven wordt. Met deze twee teksten lukt dat niet. Wat is niet duidelijk?
- Laat een leerling tekst 3 lezen en hardop het bijbehorende dier kiezen. Waarom gaat het nu wel goed? (Hoe meer bijzonderheden uit verschillende categorieën, hoe duidelijker.)

OPDRACHT 9 Het memoryspel testen 2

1. Maak groepjes (A: 2 tot 3, B: 3 tot 5) van de leerlingen die een dier uit de zelfde serie (dino's, viervoeters enz.) hebben. De leerlingen leggen de afbeeldingen van hun serie in het midden. Om de beurt lezen ze hun beschrijving voor. De anderen vertellen welk dier ze denken dat daarbij hoort.
2. De leerlingen nemen het schema van opdracht 6 en schrijven erin op wat ze nog kunnen toevoegen aan hun beschrijving.

OPDRACHT 10 Verbeteren van je beschrijving

De leerlingen nemen hun eerste versie en het aangevulde schema van opdracht 9 bij elkaar en schrijven een definitieve versie van hun beschrijving.

OPDRACHT 11 Terugkijken: het schrijven bespreken

Laat de leerlingen de vragen beantwoorden en bespreek deze na.

Spreek met de groep af wanneer ze de memorykaarten definitief maken en het spel spelen. Let erop dat de groep die het spel speelt niet te klein en niet te groot is.

Afronding

Laat de leerlingen de opdrachten en (een kopie van) hun werk opbergen in hun map.

¹ Het is handig als u eerst de zinnen bovenaan afdekt, bijvoorbeeld met een digibordgordijntje, en dan bij elke zin het gordijntje iets omhoog doet.

Verschillen in de lessen tussen niveau A en B

	B	A
Opdrachtblad	Formulering in groep 7/8-taal	Groepering in groep 5/6-taal
Strategie	Schema met vijf (of meer) categorieën	Schema met drie categorieën
tekstniveau	Van de leerlingen mag verwacht worden: een meer samenhangende tekst en een betere woordkeus dan bij A	Van de leerlingen mag verwacht worden: een tekst met minder samenhang en zwakkere woordkeus dan bij B.

Rubrics

Zijn de kenmerken goed gekozen?			
A1	A2	B1	B2
Met deze kenmerken kan de lezer het dier nog niet herkennen.	Met deze kenmerken kan de lezer het dier ongeveer herkennen. Maar de lezer weet het niet zeker.	Met deze kenmerken kan de lezer het dier herkennen.	Met deze kenmerken kan de lezer het dier precies herkennen. Vergissen is niet mogelijk.

Hoe precies is de beschrijving?			
A1	A2	B1	B2
Er staat maar één kenmerk in de beschrijving.	Er staan drie kenmerken in de beschrijving.	Er staan vijf kenmerken in de beschrijving.	Er staan meer dan vijf kenmerken in de beschrijving.

Klopt de volgorde van de tekst?			
A1	A2	B1	B2
De volgorde is nog niet logisch.	Er staat een opvallend kenmerk in de tekst. Maar daar begint de tekst niet mee.	De tekst begint met een opvallend kenmerk.	De kenmerken staan in volgorde van belangrijkheid of opvallendheid.

Zijn de woorden goed gekozen?			
A1	A2	B1	B2
De kenmerken zijn nog niet met de juiste woorden beschreven.	Veel kenmerken zijn al met de juiste woorden beschreven.	Bijna alle kenmerken zijn met de juiste woorden beschreven.	Elk kenmerk is precies met de juiste woorden beschreven.

Niveaus bij Nieuwsbegrip Schrijven

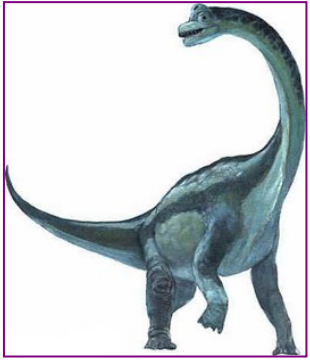
Verschillen tussen leerlingen kunnen op het gebied van schrijfvaardigheid groot zijn. In de Nieuwsbegrip schrijflessen gaan we hier op de volgende manieren mee om:

- Niveau A en B hebben **verschillende opdrachtbladen**. De instructies zijn op niveau A eenvoudiger geformuleerd en opdrachten kunnen eenvoudiger zijn.
- A en B hebben **dezelfde handleiding**. De schrijftaak en de lesopbouw is op beide niveaus hetzelfde. Soms geeft de handleiding aan wat het verschil is tussen A en B.
- Aan leerlingen uit groep 5-6 stelt u **andere eisen** dan aan leerlingen in groep 7-8 waar het gaat om de kwaliteit van hun tekst. Deze eisen vindt u terug in de rubrics: niveau A presteert op 3 en 4, B presteert op 1 en 2. Rubrics zijn opgenomen in instructie- en oefenlessen, niet in ervaarlessen.
- In de handleiding vindt u eveneens **extra aanwijzingen voor zowel snelle als langzame leerlingen**. Dit zijn aanwijzingen die voornamelijk betrekking hebben op meer of minder ondersteuning. Voorbeelden zijn een extra stukje schrijven voor snelle leerlingen en werken aan de instructietafel voor langzamere leerlingen.

Bijlages:

Pagina 8 en 9: dierenseries voor opdracht 4.

Pagina 10: drie voorbeeldteksten en dieren voor op het digibord bij opdracht 8.

1

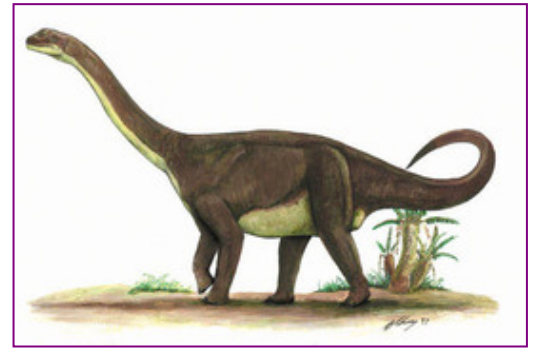
2

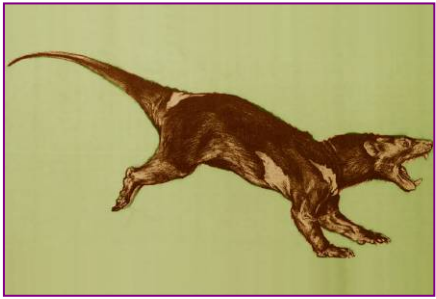
3

4

5

6

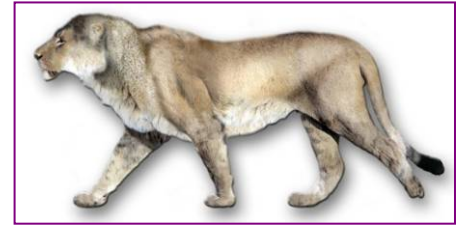
7

8

9

10

11

12

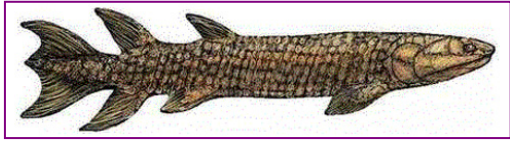
13

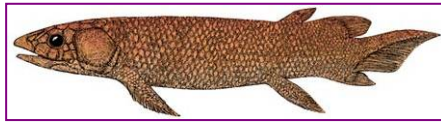
14

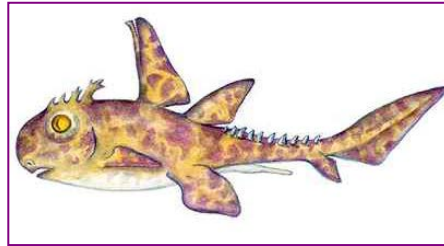
15

16

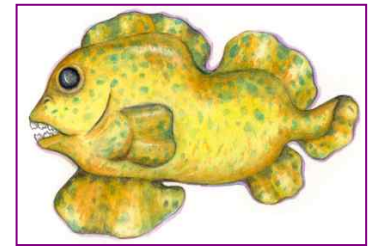
17

18

19

20

21

22

23

24

25

1. Dit dier heeft een heel groot hoofd met stekels. Hij is zelf ook groot en heeft enorme poten. Hij heeft ook een hoorn op zijn neus.
2. Hij heeft vier poten en een lange staart. Hij heeft een gemene bek. Het is een soort dinosaurus.
3. Dit is een heel groot dier met vier poten en een staart. Hij is bruin met grijs en hij heeft stekels.

